

بررسی چگونگی بهره گیری از نور طبیعی در ابنیه ی سنتی و به کار گیری آن در خانه های مدرن

زهرا رضائی

۱- زهرا رضائی، (e.rezaie1989@gmail.com)

چکیده

در مباحث مربوط به اقلیم معماری و عناصر تشکیل دهنده ی فضا، بهره گیری ساختمان ها از نور طبیعی از جایگاه ویژه ای برخوردار است که توجه به آن سبب افزایش آسایش انسان و صرفه جویی در مصرف انرژی جهت کنترل شرایط محیطی است. در دوران اخیر، رشد جمعیت و توسعه ی شهر ها و کمبود اراضی سبب شده مجموعه ای از آپارتمان های بلند مرتبه و ادارات و خیابان های تاریک، جای خانه های سنتی را پر کنند. حاصل این جایگزینی چیزی جز بی توجهی به تأثیرات نور طبیعی در ساختمان ها، بهره گیری از نور پردازی های نادرست فضا، افزایش هزینه های مصرف انرژی و عدم آسایش حرارتی ساکنین را نیست. لذا این پژوهش به بررسی و تحلیل جایگاه نور طبیعی در خانه های سنتی، می پردازد تا استفاده از الگوهای آن در خانه های مدرن، راهگشای مشکلات ذکر شده می باشد. این پژوهش به روش توصیفی- تحلیلی و با استفاده از مطالعات اسنادی، ابتدا به بررسی ساختار خانه های سنتی در ایران و سایر کشورها پرداخته، و با تحلیل نمونه های از ابنیه ی سنتی در اقلیم گرم و خشک، فاکتورهایی را جهت ارتقای کیفی فضاهای مسکونی مدرن با استفاده هدفمند از نور طبیعی ارائه می دهد. بررسی های انجام شده، حاکی از آن است که استفاده از مدول مناسب برای بازشوها، جهت گیری مناسب ساختمان بهره گیری از نور طبیعی، طراحی ساختمان در جهت فرم گیری، مناسب برای به حداکثر رساندن فضاهای دارای نور مطلوب طبیعی و ... از جمله پارامترهایی هستند که توجه به آنها در طراحی خانه های مدرن، می تواند کمک شایانی به تأمین نور طبیعی مطلوب در ساختمان ها نماید.

واژه های کلیدی: نور طبیعی، خانه های مدرن، نور مصنوع، معماری

۱. مقدمه

از میان عناصر تشکیل دهنده ی فضا، نخستین شرط لازم برای ادراک و مشاهده ی فضا، وجود نور است که از لحاظ سمبلیک و کیفی از جایگاه ویژه ای برخوردار است. نور عامل کیفیت و پویایی در فضای معماری است و به زندگی انسان شکل و جهت می دهد. به گونه ای که با کنترل میزان نور در یک فضا، می توان در کاربران احساس متفاوتی ایجاد کرد و ادراک آنان را تحت کنترل در آورد. احساس انسان با حضور در فضا های با شدت نورهای متفاوت، این نیاز را به وجود می آورد که فضاهایی با کاربری های متفاوت به میزان متفاوتی نیاز به نور دارند. (گروت، ۱۳۹۰: ۴۹۸) « ارزش روانشناختی نور را از اساسی ترین عوامل زندگی انسانی در تمام زمینه ها می داند». (یورک کروت، گروت، ۱۳۹۰: ۴۹۵). برخورداری از نور طبیعی برای ساختمان ها از اهمیت ویژه ای برخوردار است. آنچنان که در طول تاریخ نیز، نور به صورت یک واحد منفک بکار گرفته شده و توالی و دگرگونی آن در طول روز بود که موجب حرکت و تغییر حالت در ساعات مختلف شبانه روز می شد. در ایران به لحاظ برخورداری از گونه های مختلف اقلیمی و سابقه ی دیرینه سکونت در طول تاریخ، همواره معماران در پی کشف راهکارهایی